Norburg & Scherp

Till
Stockholms tingsrätt

Endast via epost till stockholms.tingsratt@dom.se

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2

INKOM: 2025-03-13
MÅLNR: Ä 2676-25
AKTBIL: 30

Erik af Klint

Sökande

./.

Anders Kumlander

Juhani Selvani

Katarina Kaila de Voto

Ulf Wagner

Motparter

GEMENSAMT YTTRANDE AV MOTPARTERNA I MÅL NR Ä 2676-25

13 mars 2025

Sökande:	Erik af Klint, 19670425-0478 Furusundsgatan 3 115 37 Stockholm
Ombud:	Advokaten David Lindgren Cross Advokater Kungsgatan 29 111 56 Stockholm
Motparter:	1. Anders Kumlander, 19481202-1972 Styrmansgatan 53, 114 60 Stockholm 2. Juhani Selvani, 19880408-5358 Trön 1, 646 92 Gnesta 3. Katarina Kaila de Voto, 19700422-2605 Sibyllegatan 38, 114 43 Stockholm 4. Ulf Wagner, 19531023-0114 Skillebylund 5, 151 91 Järna
Ombud för 1–4:	Advokaten Pontus Scherp samt juristerna Fredric Bergqvist och Jakob Hambert Norburg & Scherp Advokatbyrå AB Birger Jarlsgatan 15 111 45 Stockholm E-post: pontus.scherp@norburgscherp.se; fredric.bergqvist@norburgscherp.se; jakob.hambert@norburgscherp.se Tel: 070 523 80 01 (Pontus Scherp); 073 520 29 20 (Fredric Bergqvist); 076 506 47 07 (Jakob Hambert)
Saken:	Entledigande av styrelseledamöter

Med stöd av bilagda behörighetshandlingar inkommer vi härmed på Anders Kumlanders, Juhani Selvanis, Katarina Kaila de Votos, och Ulf Wagners (gemensamt ”**Ledamöterna**”) vägnar med följande yttrande jämte begäran om anstånd.

A. INLEDNING

1. Ledamöternas inställning till många av de påståenden som Erik af Klint för fram i sin ansökan om entledigande kommer att bemötas och utvecklas i kommande yttranden. Redan här vill dock Ledamöterna framhålla att Erik af Klints påståenden om misskötsamhet är grundlösa. Det handlar i stor utsträckning om ren advokatyr – en argumentation konstruerad för att åstadkomma ett entledigande eller pressa Ledamöterna att avträda för att undvika en dyr och ansträngande process – snarare än en genuin reaktion på faktisk misskötsamhet.

2. Ledamöterna är utsedda i enlighet med Stiftelsen Hilma af Klints Verks (”**Stiftelsen**”) stadgar och stiftelselagen (1994:1220). Inom ramen för styrelsearbetet gör Ledamöterna sitt yttersta för att Stiftelsen ska förvalta Hilma af Klints verk på bästa sätt i enlighet med Stiftelsens stadgar och ändamål. Ledamöterna lägger stor vikt vid att möjliggöra ett långsiktigt och hållbart omhändertagande av Hilma av Klints verk.

3. Ansökan om entledigande ska ses i ljuset av Erik af Klints tidigare och pågående åtgärder i syfte att bli av med Ledamöterna från styrelsen för Stiftelsen, möjligen i syfte att i strid med Stiftelsens stadgar skaffa sig egen kontroll över förvaltningen av Stiftelsens egendom. Erik af Klints åtgärder för att bli av med Ledamöterna har bland annat tagit sig uttryck i att Erik af Klint obstruerat styrelsens löpande arbete. Från Erik af Klints sida har det även vidtagits upprepade rättsliga åtgärder och olika former av påtryckningar i syfte att bli av med Ledamöterna. Senast i januari 2024 avslutades en förvaltningsrättslig process som syftade till att stoppa Länsstyrelsens beslut att registrera Ledamöterna som styrelseledamöter i Stiftelsen, där Erik af Klints försök misslyckades.

B. INSTÄLLNING OCH YRKANDEN

4. Ledamöterna bestrider Erik af Klints yrkande om att de ska entledigas från sina uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen.

5. Ledamöterna yrkar att tingsrätten ska avvisa alternativt ogilla Erik af Klints yrkande om att Ledamöterna för tiden intill dess att ärendet har avgjorts ska entledigas från sina uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen.

6. Ledamöterna yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med belopp som senare kommer att anges.

C. SAMMANFATTNING AV GRUNDER

7. Det förnekas att Ledamöterna har gjort sig skyldiga till någon misskötsamhet. För det fall domstolen finner att Ledamöterna i något avseende har gjort sig skyldiga till misskötsamhet har den inte varit av sådan kvalificerad art som krävs för att motivera entledigande.

8. Lagen (1996:242) om domstolsärenden (”**ärendelagen**”) är subsidiär i förhållande till avvikande bestämmelser i annan lag. I 9 kap. 6 § tredje stycket stiftelselagen regleras uttömmande i vilken utsträckning en styrelseledamot kan entledigas interimistiskt i de fall tillsynsmyndigheten har rätt att ansöka om entledigande. I detta fall har tillsynsmyndigheten rätt att ansöka om entledigande, varför bestämmelsen i 26 § ärendelagen inte är tillämplig.

9. Enligt 9 kap. 6 § tredje stycket stiftelselagen är det endast tillsynsmyndigheten som har behörighet att fatta beslut om att interimistiskt entlediga en styrelseledamot i en stiftelse, och detta förutsätter också att tillsynsmyndigheten har ansökt om entledigande av styrelseledamoten. Eftersom Erik af Klint inte är taleberättigad i frågan om interimistiskt entledigande av Ledamöterna, och domstolen inte är sakligt behörig att pröva frågan därom, ska hans yrkande om interimistiskt entledigande redan på denna grund i första hand avvisas alternativt ogillas.

10. Även om 26 § ärendelagen är tillämplig i detta fall saknas förutsättningar att interimistiskt entlediga Ledamöterna från deras uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen, eftersom det inte är av synnerlig vikt och det interimistiska yrkandet dessutom inte säkerställer det som ärendet gäller. Det föreligger inte heller starka skäl för att Erik af Klint genast ska få åtnjuta den rätt som han yrkar slutligt i målet.

D. ÄRENDELAGEN ÄR INTE TILLÄMPLIG OCH BARA TILLSYNSMYNDIGHETEN KAN BESLUTA OM INTERIMISTISKT ENTLEDIGANDE I AKTUELLT FALL

11. Erik af Klint har med stöd av 26 § ärendelagen yrkat att Ledamöterna ska entledigas från sina uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen. I detta avsnitt redogör Ledamöterna för att 26 § ärendelagen överhuvudtaget inte är tillämplig på en fråga om interimistiskt entledigande när tillsynsmyndigheten har rätt att ansöka om entledigande.

12. Lagstiftaren har klargjort att ett ärende om entledigande av styrelseledamot i en stiftelse ska handläggas enligt ärendelagen och inte rättegångsbalken.[1] Att lagstiftaren valt ärendelagen framför rättegångsbalken som generell handläggningsform innebär dock inte alla frågor som kan tänkas uppkomma inom

[1] Prop. 2008/09:84, s. 81–82.

ramen för ett domstolsärende ska handläggas enligt ärendelagen. Av 2 § ärendelagen följer att om en annan lag innehåller en avvikande bestämmelse, tillämpas den bestämmelsen. Att ärendelagen utgör en allmän förfarandelag som är subsidiär i förhållande till processuella bestämmelser i annan lag ligger i linje med utformningen av andra processuella regelverk, vilka också innehåller motsvarande regleringar om subsidiaritet.[2]

13. Processuella bestämmelser i annan lagstiftning än ärendelagen kan bli tillämpliga på olika sätt. Det kan antingen ske genom uttryckliga hänvisningar i ärendelagen till bestämmelser i annan lagstiftning, eller genom analogier till närliggande lagstiftning. Det kan också ske genom att det finns avvikande särbestämmelser i den materiella lagstiftningen, dvs. särskilda handläggningsregler för en viss särskild ärendetyp, vilka får företräde framför ärendelagens bestämmelser.[3]

14. Frågan om särbestämmelser i annan lagstiftning är avsedda att vara uttömmande eller om ärendelagens bestämmelser kan tillämpas vid sidan av dem aktualiseras särskilt med avseende på utrymmet att meddela interimistiska beslut. Frågan härom ska avgöras enligt sedvanliga lagtolkningsmetoder och relevanta tolkningsdata i detta avseende är bl.a. särbestämmelsens utformning, uttalanden i förarbeten och praxis.[4]

15. När den materiella lagstiftningen innehåller en särbestämmelse avseende möjligheterna till att meddela interimistiska beslut, vilken inte ger mer vidsträckta möjligheter till att meddela interimistiska beslut än ärendelagens regler, är huvudregeln att särbestämmelsen ska anses vara uttömmande; dvs. ärendelagens regler kan inte tillämpas vid sidan av denna (”**Huvudregeln**”).[5]

16. Av 9 kap. 6 § andra stycket stiftelselagen, som i sin tur hänvisar till 5 kap. 4 § första och fjärde styckena i samma lag, framgår vilka parter som är taleberättigade i fråga om yrkande om entledigande av styrelseledamot. I 5 kap. 4 § fjärde stycket uppställs den begränsningen att tillsynsmyndigheten inte är taleberättigad i fråga om en sådan stiftelse som avses i 9 kap. 10 § första stycket; dvs. en stiftelse som enligt stiftarens förordnande ska vara undantagen från tillsyn och som varken under innevarande eller de tre närmast föregående räkenskapsåren har utövat näringsverksamhet. I detta fall framgår det förvisso av 11 § i Stiftelsens stadgar att den är undantagen från tillsyn enligt lag. Stiftelsen har dock under innevarande år, och sedan flera år tillbaka i tiden, bedrivit näringsverksamhet.[6] Detta innebär att Stiftelsen inte är en sådan stiftelse som avses i 9 kap. 10 § första stycket

[2] Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, JUNO, version 3D, kommentar till 2 §.
[3] *Ibid.*
[4] *Ibid.*
[5] Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, JUNO, version 3D, kommentar till 26 §; och MD 1999:4.
[6] Bilaga 1, utdrag från stiftelseregistret.

stiftelselagen, med följden att tillsynsmyndigheten har rätt att ansöka om entledigande i aktuellt fall.

17. Bestämmelsen i 9 kap. 6 § stiftelselagen anger inte annat i fråga om interimistiska beslut än att om tillsynsmyndigheten har ansökt om entledigande av en styrelseledamot, får tillsynsmyndigheten entlediga denne för tiden till dess att domstolen har slutligt prövat saken eller bestämt annorlunda. Bestämmelsen uppställer alltså begränsningar i förhållande till (1) vilken part som kan åstadkomma och får fatta beslut om interimistiskt entledigande (tillsynsmyndigheten och inte allmän domstol), och (2) i vilken situation beslutet får fattas (när tillsynsmyndigheten har ansökt om entledigande av styrelseledamot).

18. Aktuell bestämmelse ger således inte mer vidsträckta möjligheter till att meddela interimistiska beslut än 26 § ärendelagen; i stället utgör den en begränsning i förhållande till 26 § ärendelagen, då det enligt den sistnämnda bestämmelsen står fritt för alla parter i ett ärende att framställa interimistiska yrkanden, och allmän domstol kan fatta beslut i frågan.

19. Eftersom 9 kap. 6 § tredje stycket stiftelselagen utgör en särbestämmelse i den materiella lagstiftningen avseende möjligheterna till att meddela interimistiska beslut i aktuell fråga – i en situation när tillsynsmyndigheten har rätt att ansöka om entledigande – och bestämmelsen inte ger mer vidsträckta möjligheter i aktuellt hänseende än 26 § ärendelagen, reglerar den enligt Huvudregeln uttömmande frågan om interimistiskt entledigande. Detta innebär i förevarande fall att det bara är tillsynsmyndigheten som kan fatta beslut om interimistiskt entledigande, och detta under förutsättning att det är tillsynsmyndigheten som ingett ansökan om entledigande till allmän domstol.

20. Det saknas anledning att frångå Huvudregeln i detta fall; uttalanden från Högsta domstolen bekräftar snarare dess tillämplighet. I rättsfallet NJA 2019 s. 335 anförde Högsta domstolen, i anslutning till en redogörelse för den rättsliga regleringen av stiftelser, att en domstol kan entlediga en styrelseledamot som har misskött sitt uppdrag, och att Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet får ansöka om entledigande och även fatta interimistiska beslut enligt 9 kap. 6 § stiftelselagen.[7] Högsta domstolen poängterade att anledningen till att just tillsynsmyndigheten har tillagts sådana befogenheter ska ses mot bakgrund av att en stiftelse varken har ägare eller medlemmar som kan övervaka eller ingripa mot styrelsens förvaltning. Regleringen syftar därför till att säkerställa och trygga stiftelsens möjligheter att verka för sitt ändamål.[8]

[7] NJA 2019 s. 335, p. 19.
[8] *Ibid*., p. 20.

21. Bestämmelsen i 9 kap. 6 § stiftelselagen ska således läsas i ljuset av att det är Länsstyrelsen, i dess funktion av tillsynsmyndighet, som givits den särskilda befogenheten att fatta interimistiska beslut – ingen annan.

22. Av ovan anförda skäl är Erik af Klint inte taleberättigad i fråga om interimistiskt entledigande av Ledamöterna, och domstolen är inte sakligt behörig att pröva frågan. Erik af Klints yrkande om interimistiskt entledigande av Ledamöterna ska därför avvisas alternativt ogillas.

E. DET SAKNAS ÄVEN FÖRUTSÄTTNINGAR ATT INTERIMISTISKT ENTLEDIGA MOTPARTERNA ENLIGT 26 § ÄRENDELAGEN

23. Även om 26 § ärendelagen befinns vara tillämplig i detta fall saknas förutsättningar att interimistiskt entlediga Ledamöterna, av följande skäl.

24. Enligt 26 § ärendelagen får en domstol, om det är av synnerlig vikt, för tiden intill dess att ärendet har avgjorts besluta om sådana åtgärder som säkerställer det som ärendet gäller. En prövning av rekvisitet ”synnerlig vikt” innebär att domstolen måste göra en helhetsbedömning av ett flertal olika faktorer, såsom hur ingripande beslutet är för den som drabbas, hur viktigt beslutet är för den som begärt det, svårigheten att återställa den situation som förelåg före beslutet samt sannolikheten för att den slutliga prövningen blir förenlig med det interimistiska beslutet.[9]

25. Med andra ord innefattar bedömningen av frågan om synnerlig vikt i viss utsträckning en prövning av ärendet i sak. En prövning av ärendet i sak redan på ett interimistiskt stadie förutsätter att Ledamöterna först fått erforderlig tid att gå igenom den omfattande dokumentation som givits in i ärendet och bemöta alla de påståenden som Erik af Klint framför. Detta kommer att bli mycket tidskrävande och föranleder därför nedanstående begäran om anstånd.[10] Tills vidare förnekas samtliga de omständigheter som Erik af Klint lagt till grund för sin talan.

26. Trots behovet av anstånd för att utveckla grunderna för bestridandet av Erik af Klints talan vill dock Ledamöterna framhäva att bristerna i utformningen av det interimistiska yrkandet medför att domstolen redan nu kan avslå detsamma, utan att behöva göra en prövning av rekvisitet synnerlig vikt.

27. På det sätt som angavs ovan får en domstol enligt 26 § ärendelagen interimistiskt besluta om sådana åtgärder som säkerställer det som ärendet gäller. Annorlunda uttryckt måste den åtgärd det är fråga om vara ägnad att för det enskilda fallet

[9] Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, JUNO, version 3D, kommentar till 26 §; och Patent- och marknadsöverdomstolens beslut i mål nr PMÖÄ 5331-21.
[10] Se avsnitt F.

säkerställa det anspråk det gäller.[11] Motsvarande krav uppställs för beviljande av en interimistisk säkerhetsåtgärd enligt 15 kap. 3 § rättegångsbalken, vari det uttrycks som att en domstol får förordna om lämplig åtgärd för att säkerställa sökandens rätt. Högsta domstolen har uttalat att syftet med en säkerhetsåtgärd främst är att säkerställa den rättsföljd som sökanden gör gällande i sak, varför åtgärden ska vara konkret kopplad till den rättsföljden. Därför blir sökandens materiella anspråk styrande för vilka säkerhetsåtgärder som kan beslutas.[12] Svea hovrätt har tidigare också kommit till motsvarande slutsats.[13] Den beslutade säkerhetsåtgärden ska dessutom inte bara knytas till den prestation som fullgörelseyrkandet innehåller utan skyddet måste också vara nödvändigt för att prestationen ska kunna genomföras med tvång.[14]

28. Den rättsföljd som Erik af Klint gör gällande i sak är att Ledamöterna ska entledigas från sina uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen. En eventuell säkerhetsåtgärd måste således syfta till och vara nödvändig för att säkerställa denna rättsföljd. Erik af Klints yrkande om att Ledamöterna interimistiskt ska entledigas från sina uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen syftar inte till att säkerställa den rättsföljd som han söker utverka i sak. Det är av uppenbara skäl inte heller nödvändigt att entlediga Ledamöterna interimistiskt för att säkerställa att de också slutligt ska kunna entledigas. Ett slutligt beslut om entledigande av Ledamöterna från deras uppdrag som styrelseledamöter i Stiftelsen kommer att kunna verkställas alldeles oberoende av huruvida ett interimistiskt beslut fattas i frågan.

29. Tingsrätten kan mot denna bakgrund avslå Erik af Klints yrkande om interimistisk säkerhetsåtgärd redan av den anledningen att yrkandet inte säkerställer det som ärendet gäller.

30. Oaktat att Erik af Klints interimistiska yrkande inte säkerställer det ärendet gäller saknas i övrigt skäl att bifalla detsamma. Det bör noteras att Erik af Klint yrkar att han interimistiskt ska få åtnjuta den rätt som han också yrkar slutligt i målet. Ett sådant provisoriskt ordnande av rättsförhållandet mellan parterna innan saken har prövats av domstolen bör inte ske utan starka skäl.[15] Erik af Klint har inte åberopat starka skäl till stöd för sitt yrkande om interimistisk säkerhetsåtgärd.

31. Ledamöterna uppfattar det som att det enda som görs gällande till stöd för att entlediga dem interimistiskt avser att de påstås ha för avsikt att på Stiftelsens vägnar sälja en del av de målningar och skrifter som ingår i Stiftelsens konstsamling (”**Verket**”).[16] Erik af Klint påstår närmare bestämt att styrelsen har fattat beslut om

[11] Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, JUNO, version 3D, kommentar till 26 §.
[12] NJA 2017 s. 457, p. 12.
[13] RH 2001:5.
[14] Thornefors, Rättegångsbalk (1942:740) 15 kap. 3 §, Lexino 2024-10-01 (JUNO).
[15] Prop. 1980/81:84 s. 230.
[16] Erik af Klints ansökan, s. 11, p. 4.4, aktbilaga 1.

att målningar med nr 194–1193 ska säljas av den internationelle galleristen David Zwirner ”utan några som helst begränsningar”, och att det avtal med David Zwirners galleri (”**Galleriet**”) som Ledamöterna påstås har haft för avsikt att besluta om vid ett senare styrelsemöte också skulle innefatta målningar med nr 1–193, ”alltjämt utan några som helst begränsningar”.[17]

32. Påståendena tillbakavisas och bemöts i det följande.

33. För det första har styrelsen, som framgår av 5 § i Stiftelsens stadgar, mandat att sälja enskilda målningar ur den senare delen av Verket, dvs. målningar och skrifter med nummer 194–1193. Enligt stadgarna får det ske om det bedöms lämpligt i syfte att inbringa medel för att underlätta omhändertagandet och vården av de kvarvarande delarna av Verket.

34. För det andra framgår det av 5 § Stiftelsens stadgar att målningar med nummer 1–193 inte får skingras. Det är ostridigt att innebörden av denna bestämmelse är att styrelsen inte har mandat att sälja några av målningarna med nr 1–193. Vidare har styrelsen aldrig beslutat om – eller haft för avsikt att besluta om – försäljning av dessa målningar.

35. För det tredje har styrelsen inte fattat beslut om att målningar med nr 194–1193 ska säljas utan några begränsningar. Såsom framgår av aktuellt styrelseprotokoll har styrelsen endast fattat beslut om att ingå förhandlingar med David Zwirner angående ett eventuellt uppdrag att på konsultbasis ansvara för processen att sälja enskilda målningar inom den senare delen av Verket (målningar med nr 194–1193); dvs. något som i och för sig skulle vara förenligt med styrelsens mandat enligt stadgarna.[18]

36. För det fjärde innebär det utkast på representationsavtal som upprättats med Galleriet endast att aktuellt galleri i egenskap av kommissionär får behörighet att marknadsföra och sälja ”certain works of fine art from the artist’s production”.[19] Avtalsutkastet anger således inte att målningar med nr 1–193 eventuellt kan bli föremål för försäljning. ”Certain works” måste givetvis tolkas i ljuset av vad styrelsen fattat beslut om, vilket beskrivits i föregående stycke. Innan enskilda målningar överlämnas till Galleriet för marknadsföring och försäljning måste dessutom ett separat kommissionsavtal upprättas, vari det närmare specificeras vilka målningar som avses, till vilket pris en eventuell försäljning kan ske, etc., vilket också kräver Stiftelsens slutliga skriftliga godkännande.[20] Att försäljning av

[17] *Ibid.*
[18] Styrelseprotokoll daterat den 15 november 2024, s. 5, § 17, aktbilaga 17.
[19] Utkast på avtal med Galleriet, s. 1, avtalsingressen och p. 1.2, aktbilaga 18.
[20] *Ibid.*, s. 3, p. 4.1 och p. 4.3.

målningar i Verket ska ske ”utan några som helst begränsningar” stämmer således inte.

37. För det femte har representationsavtalet med Galleriet aldrig ingåtts, vilket också framgår av att avtalet inte har undertecknats av parterna.[21]

38. Baserat på det som anförts i detta avsnitt är det enligt Ledamöterna uppenbart att det saknas förutsättningar att interimistiskt besluta om att entlediga dem som styrelseledamöter i Stiftelsen med stöd av 26 § ärendelagen. Tingsrätten bör därför redan utan en prövning av rekvisitet om synnerlig vikt kunna avslå Erik af Klints yrkande om interimistisk säkerhetsåtgärd.

F. BEGÄRAN OM ANSTÅND OCH ÄRENDETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

39. Av processekonomiska skäl, och till undvikande av en utdragen process avseende det yrkande om interimistisk säkerhetsåtgärd som Erik af Klint framställt, föreslår Ledamöterna att tingsrätten förelägger honom att yttra sig över vad som framförts ovan.

40. Såsom redan förutskickats är Ledamöterna också i behov av anstånd för att utveckla grunderna för bestridandet av Erik af Klints talan. Aktuell tvist avser ett invecklat händelseförlopp och en historik som spänner över många år. Därtill är det material som Erik af Klint givit in synnerligen omfattande (totalt 725 sidor, inklusive bilagor). Undertecknade ombud har nyss anlitats, och för att Ledamöterna ska kunna bemöta Erik af Klints talan på ett adekvat sätt kommer betydande och tidskrävande utredningsåtgärder behöva vidtas. Med hänsyn till dessa omständigheter, samt en hög arbetsbelastning i övrigt, mellankommande huvudförhandling i annat mål och sedan tidigare inplanerade semestrar begär därför Ledamöterna anstånd med att utveckla sin talan till onsdagen den **28 maj 2025**.

Stockholm dag som ovan

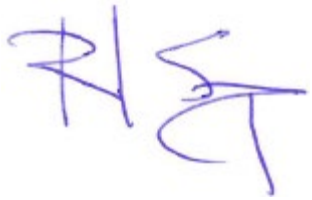

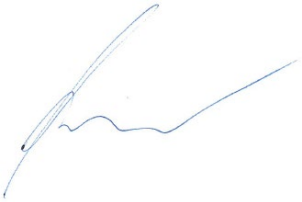

Pontus Scherp Fredric Bergqvist Jakob Hambert

[21] *Ibid.*, s. 11.